

# Hou op met het gebruik van het woord multicultureel

Door Jos van Remundt



Is het juist dat veel scholen aangeven dat ze multicultureel zijn omdat er op hun school kinderen zijn met verschillende culturele achtergronden? Zoals onlangs een leerlinge van het Schoonhovens College die mag zwemmen in een boerkini. Argument is dat de leerling de kans moet hebben zichzelf te zijn, mits ze ook openstaat voor andere meningen en culturen. Deze gedachtegang komt ook voor in identiteitsomschrijvingen van VO en HBO-onderwijsinstellingen die aangeven dat de ‘culturele diversiteit’ of ‘multicultureel’ een verrijking is voor de westerse samenleving’.

Maar hier ligt wel een groot probleem, want er wordt geen verdere uitleg gegeven van wat multiculturaliteit betekent. Is het nu een verrijking dat kinderen op scholen horen dat moeders van andere kinderen niet zonder toestemming van hun man de deur uit mogen? Is het nu een verrijking dat filosofielessen geschrapt worden omdat ouders bezwaar maken als kinderen gaan nadenken over de vraag of God wel of niet bestaat? Muzieklessen worden zoveel mogelijk vermeden, want sommige ouders vinden dat muziek kan leiden tot verkeerde gedachten. Boeken als die van Harry Potter moeten de school uit vanwege ‘godslastering’. Meisjes mogen niet meer mee zwemmen of gymmen vanwege mannelijke aanwezigheid. En is het een verrijking dat in de decembermaand op een groot aantal scholen spanningen zijn vanwege het wel of niet vertellen van het geboorteverhaal van Jezus, het wel of niet zingen van kerstliederen, wel of geen kroketten bij de kerstmaaltijd? Om over het gedoe rondom de jaarlijkse kampweek aan het eind van het cursusjaar nog maar te zwijgen. Zo wordt de kwaliteit van het onderwijs verplakt en uitgehold.

Dus: ‘multiculturaliteit’ of ‘culturele diversiteit’ is geen verrijking voor onze samenleving, want in het onderwijs worden aan kinderen bepaalde essentiële vragen, onderwerpen, waarden en ontwikkelingen onthouden (Bildung), en dat is een fundamenteel probleem. Want men kan hierbij de vraag stellen of het onderwijs door deze nalatigheid wel aan bepaalde kerndoelen kan of wil voldoen.

Het woord multicultureel duikt in 1984 in Van Dale op en het is nog een kleine omschrijving: ‘uit elementen van verschillende culturen samengesteld’. Maar het woord bestond al wat langer, al in de jaren zestig. Toen speelde ook het idee mee dat men vond dat de westerse cultuur niet aan nieuwkomers ‘opgedrongen kon worden’. Men moest zijn eigen cultuur, gevoel, religie kunnen blijven beleven en uitoefenen en zo kwam het

woord ‘culturele diversiteit’ in beeld. Men had het algemene gevoel dat integratie gewoon een kwestie van tijd was.

Maar uit allerlei onderzoeken en ervaringen blijkt dat het integratieproces van grote groepen nieuwkomers niet werkt. Zo wordt het multiculturele ideaal steeds minder geloofwaardig en wordt onduidelijkheid wat het woord nu inhoudt door de opkomende botsingen zoals over ritueel slachten, hoofddoeken, boerka’s, slavernij, inburgercursussen, taalproblemen, het volkslied. Tweede Kamervoorzitter Khadija Arib erkent ook deze problematiek, want in haar Abel Herzberglezing (18 september 2017) gaf ze aan dat, doordat er geen duidelijkheid is over wat ‘cultuur’ nu inhoudt, men toelaat dat vrouwen in hun huis worden opgesloten. En dat deze praktijken ook in stand worden gehouden door scholen die dochters toestemming geven de school eerder te verlaten om hun opgesloten moeder te helpen. En ja, de leerplichtambtenaren lieten dat zelfs toe. Arib maakte de volgende opmerking: ‘Deze zaken werden getoleerd of overwogen die met geen mogelijkheid getoleerd of overwogen zouden worden bij andere groepen’. Die naïviteit is nog altijd niet verdwenen want zij vertelde verder: ‘Ik sprak onlangs met docenten van een gemengde school over de vraag of ze wel of geen gebedsruimte in hun school zouden toestaan. Ze zeiden het te overwegen, omdat ze anders leerlingen met een islamitische achtergrond zouden kwijtraken. Ik probeerde hen uit te leggen dat het toestaan van gebedsruimten voor kinderen uit de orthodoxere gezinnen ook een negatieve mening legitimeert over kinderen die niet bidden. Het zijn keuzes waar we waakzaam voor moeten zijn, omdat ze het risico in zich hebben om verworven rechten waar eeuwenlang voor is gestreden - zoals in dit geval gelijkheid en emancipatie - onderuit te halen’. Maar Arib kreeg met haar waarschuwing op gebedsruimten in openbare ruimtes het verwijt dat ze in strijd handelt met het beleid van ‘inclusiviteit en diversiteit’.

Conclusie: werken met het begrip ‘multiculturalisme’ leidt er helaas toe dat in de publieke ruimte onverenigbare verschillen worden geaccepteerd. Dus: iedere school of instelling moet uit haar missie het woord ‘multiculturaliteit’ schrappen en beginnen met: ‘Wij staan voor een open democratische samenleving, mensenrechten, vrijheid en dat willen we bereiken door .... vult u zelf verder maar in.

**Geïnteresseerd? Stuur een mailtje naar:**  
[contact@stichtingechelon.nl](mailto:contact@stichtingechelon.nl)

Inspiratie, StichtingEchelon.nl